

PLAN MOT
KRÄNKANDE
BEHANDLING,
TRAKASSERIER OCH
SEXUELLA
TRAKASSERIER LÄSÅR
20/21

Idalaskolan

Innehållsförteckning

1	Bakgrund	4
1.1	Följande verksamheter omfattas av planen	4
1.2	Skolans ansvar	4
1.2.1	<i>Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier .....</i>	<i>4</i>
1.2.2	<i>Skyldighet att anmäla .....</i>	<i>5</i>
1.2.3	<i>Ansvar .....</i>	<i>5</i>
1.2.4	<i>Lagstiftning .....</i>	<i>5</i>
1.3	Rutin för arbete då elev kan ha/har utsatts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier	5
1.4	Ansvarig rektor	6
1.5	Förankring av planen	6
2	Föregående läsårs arbete och beskrivning av nuläge	7
2.1	Delaktighet	7
2.1.1	<i>Elevs delaktighet .....</i>	<i>7</i>
2.1.2	<i>Vårdnadshavarnas delaktighet .....</i>	<i>7</i>
2.1.3	<i>Personalens delaktighet .....</i>	<i>7</i>
2.2	Resultat av föregående läsårs insatser och åtgärder	7
2.3	Beskrivning av nuläge	8
3	Analys och åtgärder för läsår 20/21	9
3.1	Analys	9
3.2	Nya mål, insatser och åtgärder	9
4	Bilaga 1: Begrepp och definitioner	10
5	Bilaga 2: Diskrimineringsgrunder	12
6	Bilaga 3	15

1 Bakgrund

1.1 Följande verksamheter omfattas av planen

Förskoleklass, grundskola och fritidshem.

1.2 Skolans ansvar

Alla elever har rätt att känna sig trygga i skolan. De ska aldrig behöva utsättas för kränkningar, det vill säga sårande eller förnedrande behandling, varken från lärare och personal på skolan eller från andra elever.

Skolan har ansvar att förhindra att elever behandlas illa och det regleras i skollagen och diskrimineringslagen. I dagligt tal brukar man kalla återkommande kränkningar för mobbing, men det är inte ett begrepp som används i lagstiftningen. Istället används begreppen kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier (se även bilaga 1 om begrepp och definitioner).

1.2.1 Plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier

På varje skola ska det enligt skollagen finnas ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling. Det målinriktade arbetet omfattar att främja, förebygga, upptäcka och åtgärda kränkande behandling. Varje år ska det upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka åtgärder man avser att påbörja eller genomföra det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska vara med i efterföljande års plan.

Enligt diskrimineringslagen ska skolan arbeta med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering och främja lika rättigheter och möjligheter oavsett diskrimineringsgrund. Varje verksamhet ska ha riktlinjer som visar att sexuella trakasserier och trakasserier som har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna inte accepteras. Varje skola ska också ha rutiner som dels klargör hur verksamheten ska agera om trakasserier påstås ha inträffat, dels anger vem den som anser sig trakasserad ska vända sig till och vem som ska ansvara för att händelsen eller påståendena utreds.

De sju grunderna för diskriminering:

- Kön
- Könsidentitet eller könsuttryck
- Etnisk tillhörighet
- Religion eller annan trosuppfattning
- Funktionsnedsättning
- Sexuell läggning
- Ålder

För skolorna i Lunds kommun väljer vi att ha en samlad plan mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier. Det är viktigt att all personal och även eleverna och deras vårdnadshavare känner till planen.

1.2.2 Skyldighet att anmäla

En lärare eller annan personal på skolan som får veta att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier i samband med verksamheten ska anmäla detta till rektorn. Rektorn är skyldig att anmäla det till huvudmannen. När det gäller kränkande behandling är huvudmannen skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i de fall kränkande behandling konstaterats, vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

1.2.3 Ansvar

Huvudmannen, i detta fall Lunds kommun, har det yttersta ansvaret för att skollagen och diskrimineringslagen följs. I Lunds kommun har huvudmannen delegerat dessa ansvarsområden till respektive skolas rektor.

För verksamhet som avses i skollagens 25 kapitel (exempelvis öppen förskola och öppen fritidsverksamhet) och fritidshem som inte är integrerade med en skolenhet gäller plikten att anmäla kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier för den personal som huvudmannen utser.

1.2.4 Lagstiftning

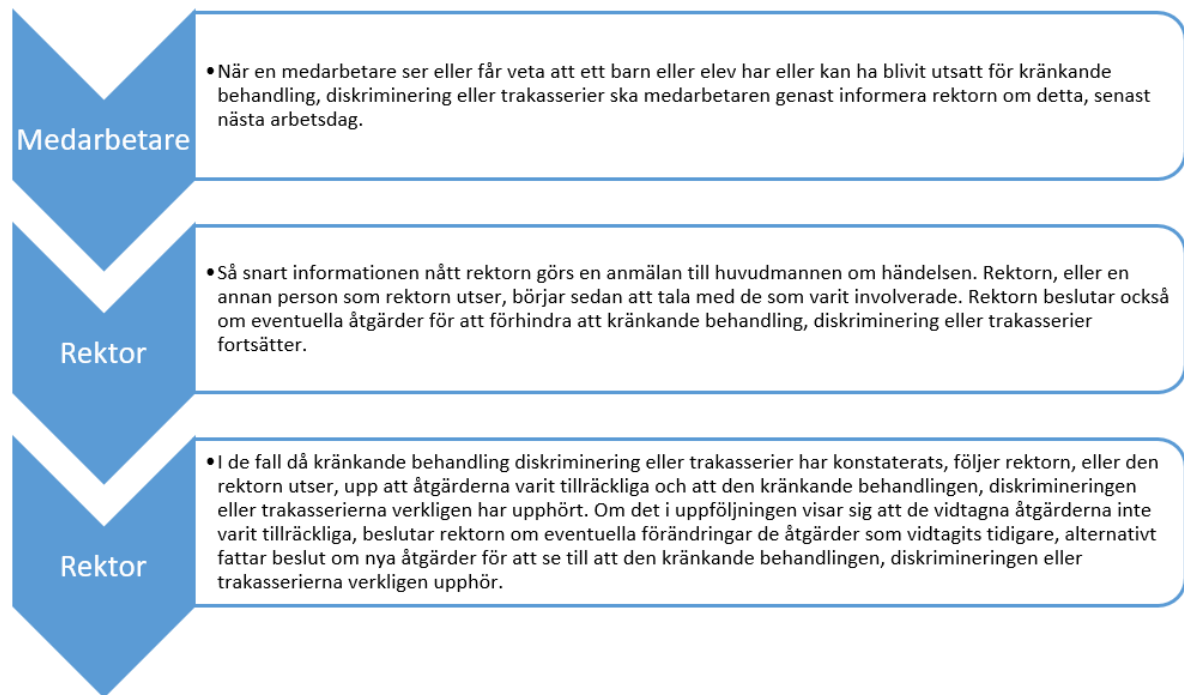
Lagstiftning som styr ovan beskrivna skyldigheter att arbeta mot kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier finns i:

- Skollagen kapitel 6, 6-10 §§
- Diskrimineringslagen kapitel 16, 18-20 §§

1.3 Rutin för arbete då elev kan ha/har utsatts för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier

Barn- och skolförvaltningen har tagit fram en förvaltningsgemensam rutin som används när skolan fått veta att en elev kan ha blivit utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier av en annan elev eller av personal. I dessa fall ska personalen informera rektor omgående i enlighet med 6 kap 10 § skollagen, eller 2 kap 7 § diskrimineringslagen (anmälningsplikt). All personal inom förvaltningens olika verksamheter omfattas av bestämmelserna.

Rutinbeskrivning när ett barn eller en elev upplevt sig utsatt för kränkande behandling, trakasserier eller sexuella trakasserier:

1.4 Ansvarig rektor

Christina Persson, rektor

1.5 Förankring av planen

Planen kommer att förankras hos personalen genom att:

- Kuratorerna förankrar värdegrundsarbetet i de olika arbetslagen
- Rektorerna presenterar planen på arbetsplatsträff i november
- Planen lyfts och diskuteras i elev- och klassråd
- Planen presenteras för vårdnadshavarna i Unikum och på skolans hemsida.

2 Föregående läsårs arbete och beskrivning av nuläge

2.1 Delaktighet

2.1.1 Elevers delaktighet

- Eleverna har varit delaktiga i föregående års arbete genom att svara på trivselenkäter.
- Kartläggning av nuläget görs genom elevhälsomöte, samtal med elev och vårdnadshavare på utvecklingssamtal och genom hälsosamtal.
- Eleverna har inte varit delaktiga i årets analys

2.1.2 Vårdnadshavarnas delaktighet

- Under rådande pandemi har vårdnadshavarna inte varit delaktiga i utvärdering av föregående läsårs arbete på grund av inställda föräldramöte och föräldraforum.
- Vårdnadshavarna är delaktiga i kartläggning genom utvecklingssamtal.

2.1.3 Personalens delaktighet

- Personalen har varit delaktig i utvärdering genom analys av resultat från trivselenkät och utvecklingssamtal.

2.2 Resultat av föregående läsårs insatser och åtgärder

Mål för läsåret 19/20:

- Minska konflikterna på rasterna
- Öka trivsel och trygghet på skolan

Insatser/åtgärder:

- Rastaktiviteter
- Plan mot kränkande behandling

Förväntat resultat:

- Minska antalet kränkningar
- Ökad trivsel och trygghet på skolan

Metod för utvärdering:

- Enkät om rastaktiviteter
- Trygghetsvandring och trivselenkät

Under vårterminen fanns det inplanerade rastaktiviteter. I några årskurser genomfördes trivselenkäter och trygghetsvandringar och de visar på ökad trivsel och få otrygga platser. Utifrån det kan är slutsatsen att rastaktiviteterna har lett till ökad trygghet på skolgården.

Med anledning av pandemi och fokus på flytt genomfördes inte enkäten om rastaktiviteter och det genomfördes inte trivselenkät och trygghetsvandringar i alla klasser.

Det är några få elever som står för de flesta kränkningar under året. I alla de fallen är EHT inkopplat i någon form. I många av fallen är även externa instanser inkopplade tex BUP.

Under läsåret har personalen i en årskurs fått handledning och stöttning för att bemöta elever i behov av stöd. Efter handledningen minskade konflikterna samt att arbetsron ökade i klassrummet.

2.3 Beskrivning av nuläge

Höstterminen 2020 flyttade Idalaskola och fritidshem in i en nybyggda lokaler med tillhörande skolgård. De kartläggningar som genomförts efter flytten är kartläggning inför elevhälsomöte i tre årskurser, elevhälsomöte i två arbetslag, hälsosamtal i en årskurs, trivsselfrågor inför utvecklingssamtal och utvecklingssamtal i samtliga årskurser.

Resultatet från utvecklingssamtalen visar att vårdnadshavare och elever är positiva till starten i den nya skolan. Eleverna och deras vårdnadshavare vitnar om att eleverna trivs och känner sig trygga i skola och fritidshem. I några samtal har det framkommit att det varit mindre konflikter på skolgården. I en klass framkommer att det kan vara lite stökigt vid några tillfälle under fritidshemsverksamheten.

I kartläggning inför elevhälsomöte framkommer att arbetsron kan förbättras för några elever. Här nämns även att det kan var konflikter på rasterna. Någon enstaka elev upplever att de inte har någon att vara med på rasterna. Överlag visar det att nästan alla elever är trygga och trivs på raster, med kompisar och vuxna och att lektioner och arbetsron är bra eller okej.

Under förra läsåret och vid terminsstart har flera nya pedagoger börjat i skola och fritidshem. I elevhälsomötena som har genomförts blir fokus på pedagognivå. Det önskas tid för ökad samsyn och strukturerat arbete för att höja skolresultat för alla elever och ytterligare ökad arbetsro och trivsel för pedagoger och elever.

Det har rapporterats en del incidenter som utretts som kränkningar. Det förekommer incidenter i alla klasser. I några klasser är det samma elever som återkommande är involverade i incidenter. De flesta incidenter sker på skolgården under både skol- och fritidshemsverksamhet. Alla incidenter utreds och vid behov vidtas åtgärder över tid.

För att öka elevernas trivsel har Idalaskolan under många år arbetat med en modell som heter STARK, ett värdegrundsarbete med fokus på språket, trygghet, ansvar, respekt och kamratskap. I inledningen av terminen har varje årskurs arbetat med STARK enskilt i klassrummen. Ett arbete som till viss del fortsätter under läsåret. Med flytt till ny skola, många nya pedagoger och omorganisation i ledningsorganisationen ser vi ett behov av att utarbeta ett nytt gemensamt värdegrundsarbete.

3 Analys och åtgärder för läsår 20/21

3.1 Analys

En utmanande vår med fokus flytt och pandemi har gjort att arbetet med insatser och främjande värdegrundsarbete har fått mindre prioritet. Planerade aktiviteter och utvärderingar har inte genomförts. Flytten till nya lokaler, byte och utökning av personal och byte av skolledning har gjort att vi fått en nystart. Det är utgångsläget för vårt arbete framåt med nya fokusområde för skola och fritidshem där eleverna trivs.

Nuläget visar att vi har en trivsamt miljö där eleverna utvecklas. Det som behöver fokuseras är enskilda elevers trivsel, ett gemensamt värdegrundsarbete som ägs av alla och minskade konflikter under rasterna. Arbete, kartläggningar, utvärderingar och analys måste planeras in regelbundet och leda till målmedvetet arbete för fortsatt trygghet och trivsel.

3.2 Nya mål, insatser och åtgärder

Mål	Aktivitet	Förväntat resultat	Metod för utvärdering
Minska antalet kränkningar	Årshjul för värdegrundsplan	Samsyn för värdegrundsarbete	Sammanställning av läsårets kränkingsrapporter
		Gemensamt och systematiskt värdegrundsarbete för alla elever i Veberöd	Ledningens enkät till arbetslaget i sep 2021
Sundare normer och ökad arbetsro	Kooperativt lärande	Ökad samarbetsförmåga	Utvärdering inom BFL i juni
Ökad trivsel under raster	Rastaktiviteter	Färre kränkningar	Kränkingsrapporter, trivselenkät och trygghetsvandring
Gemensamt och systematiskt värdegrundsarbete i skola och fritidshem	Årshjul för värdegrundsplan	Samsyn och systematik i värdegrundsarbete	Ledningens enkät till arbetslaget i sep 2021

Under innevarande läsår upprättas en gemensam plan att arbeta efter för hela Veberöds skolområde. Syftet med planen är att systematisera värdegrundsarbetet och låta alla elever i Veberöd ta del av samma förebyggande och främjande aktiviteter. En av målsättningarna med den gemensamma planen är att underlätta stadiövergångar.

4 Bilaga 1: Begrepp och definitioner

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program. En pojke nekas arbeta med pärlplattor pga sitt kön.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar eleven på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker elevens värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker elevens värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund. Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker elevens värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både personal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling:

- Carl blir ofta kontaktad på nätet av elever på skolan. Där kallar de honom "pucko" och "tjockis". De har också lagt ut bilder av Carl på sociala medier. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i barngruppen och vill inte lugna ner sig, pedagogen ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på gården/rasterna. Han är hellre

ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Förskolans/skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. "Han är en ensamvarg", säger pedagogern. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när eleven, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

5 Bilaga 2: Diskrimineringsgrunder

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man. Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- Maria vill göra sin praktik på en målarfirma, men studie- och yrkesvägledaren avråder henne med argumentet "Det är för hårt arbete för en tjej". [diskriminering]
- Pedro blir retad av kompisarna på förskolan för att han är den ende killen som valt att vara med i dansgruppen. [trakasserier på grund av kön]
- Några elever på skolan sprider ett rykte om Karin, att hon betar sig som en hora och hånglar med vem som helst. [sexuella trakasserier]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön. Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala". Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Jorge blir förlöjligad och hånad av en grupp killar i förskolan eftersom han sminkar sig med mascara och läppglans. [trakasserier]
- Kim, som identifierar sig som intergender, söker upp skolkuratoren på sin skola för att tala om problem i familjen. Skolkuratoren ifrågasätter Kims könsidentitet och istället för att få prata om sina problem hemma, måste Kim förklara och försvara vad intergender betyder och innebär. [diskriminering]
- Alex, som klär sig i kjol och klänning, blir utföst av de andra tjejerna från skolans tjejtoalett eftersom de tycker att Alex är för mycket kille för att få gå in där. [trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola/skola med många barn/elever med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn vid antagning av nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]
- Thomas, som är svart, får många kommentarer från de andra barnen/eleverna om sitt hår och sin hudfärg. Många vill ta och känna på honom. Personalen avfärdar honom med att "Ja, men du vet ju att du är annorlunda. Det är klart att de andra är nyfikna på dig. De

menar ju inget illa". [trakasserier]

- Maria är bäst i klassen på svenska. Hon är aktiv på lektionerna och har alla rätt på proven. Läraren vill inte ge Maria A, då svenska inte är hennes modersmål. [diskriminering]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Vincent, vars familj är med i Pingstkyrkan, blir ofta retad för det av några barn. De säger det på skämt, men han tycker inte att det är roligt. [trakasserier]
- Läraren nekar Leila att bära huvudduk på slöjden med motiveringen "Huvudduk är ett tecken på kvinnoförtryck". Det innebär att Leila utestängs från sin utbildning. [diskriminering]
- Rebecka är judinna. En dag har någon ristat ett hakkors på hennes skåp. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- På skolavslutningen ropade skolans rektor upp alla elever individuellt och tackade av var och en förutom särskoleklassen, som hon ropade upp som grupp. [diskriminering]
- Elenas pappa har en CP-skada. Hon blir arg och ledsen när andra barn/elever ropar "Din pappa är jävla CP." [trakasserier]
- Patrik, som har ADHD, blir utkörd från samlingen/klassrummet för att han inte kan sitta still. Han lämnar hela tiden sin plats. En dag klarar förskolan/skolan inte av situationen utan skickar hem Patrik med orden "ADHD-barn borde inte få gå här!" [diskriminering och trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning. Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Några elever i skolan brukar vara elaka mot Johanna på många olika sätt. Oftast kallar de henne "äckliga lebb". [trakasserier]
- Det har gått bra i förskolan/skolan för James tills hans två pappor kom på besök. Efter det har han svårt att få vara med och leka.
- James vill inte vända sig till sin pedagog eftersom pedagogen ser att de andra fryser ut honom, men inte gör något. [trakasserier]
- På skolan ordnas en avslutningsbal. Elin och Anna, som är ett par, får inte dansa den första uppvisningsdansen tillsammans. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av

ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan/skolan. Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är ett år yngre än sina kamrater och blir ofta retad på grund av detta. [trakasserier]
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra papporna i hennes barngrupp/klass. Hon blir sårad när de andra kamraterna skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. [trakasserier]

6 Bilaga 3